

**Кондратюк Ірина Ігорівна,
Колесник Наталія Євгенівна**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

РОЛЬ ТА МІСЦЕ МИСТЕЦТВА «ОРИГАМІ» У РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ДИТИНИ

У сучасному світі важливе місце займає проблема розвитку творчих та інтелектуальних здібностей дітей молодшого шкільного віку. Часто буває так, що вчитель не може правильно підібрати методи і засоби для розвитку здібностей дитини, зацікавити її до праці. А коли в класі 20-30 учнів, і для кожного потрібно знайти щось цікаве, свій підхід, розвинути різні здібності, що були закладені природою. Що тоді робити? Відповідь може бути досить простою: аркуш паперу, який за кілька хвилин перетворюється на магічну квітку чи тваринку. Відразу діти зацікавляться, стануть активними партнерами в праці, створиться позитивна атмосфера від щойно побаченого «дива».

Питання щодо проблем застосування та використання мистецтва «орігамі» в початковій школі розглядали Н. Котелянець «Орігамі – розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дітей», О. Ф. Ботюк «Конструювання з паперу методом орігамі», К. Сирова «Вправні рухи – шлях до геніальності», Л. Іваницька «Пізнання навколишнього світу через орігамі», С. Нестеров «Оригами для всей семьи» та ін. Але, разом з тим, педагоги підтверджують, що орігамі як засобом розвитку здібностей дітей нехтують в сучасній школі.

Метою цієї статті є визначення ролі мистецтва орігамі у розвитку здібностей дитини молодшого шкільного віку.

З психології відомо, що молодший шкільний вік характерний тим, що провідною діяльністю дитини є гра, яка виконує провідну роль у формуванні уваги, фантазії та творчих здібностей.

Для дитини мистецтво «орігамі» - це гра, де простий аркуш паперу квадратної форми може перетворитися на оригінальну та фантастичну іграшку.

Орігамі – стародавнє мистецтво складання фігурок з паперу (дослівно з япон. – «складений папір»). Мистецтво орігамі своїми коренями йде у древній Китай, де й було винайдено папір.

В сучасному світі орігамі (яп. 折り紙 орі — «складати», камі — «папір», тобто «складений папір») — мистецтво складання паперу. Метою цього мистецтва є створення витворів шляхом використання схеми геометричних згинів і складок. Термін орігамі відноситься до всіх типів складання паперу, а не тільки японських зразків.

В орігамі використовуються небагато різних згинів, але вони можуть бути скомбіновані багатьма засобами й утворювати дуже складні фігури. Зазвичай фігури орігамі складають без розрізів з квадратного аркушу паперу, сторони якого можуть бути різних кольорів. Всупереч найпоширенішій версії у традиційному японському орігамі, що сягає ери Едо (1603—1867), цих правил суворо не дотримувались і в багатьох випадках аркуші розрізались (Кірігамі 切り紙), або фігури складали не з квадратного аркушу, а з прямокутного, круглого, трикутного чи з інших неквадратних аркушів паперу [1].

Розквіт мистецтва орігамі припадає на середину двадцятого століття, коли робочий-металіст Акіра Йошизава вирішив присвятити себе орігамі та його розвитку. Основна заслуга А. Йошизава в тому, що він зумів створити те, що сьогодні називають «Азбукою орігамі». Умовні позначення, символи, графічні знаки, які придумав А. Йошизава, дозволили зафіксувати на папері процес складання фігур орігамі. Це відкриття дозволило орігамі стати універсальною, міжнародною мовою.

В сорокових роках створюються перші Центри і школи орігамі. Перший Центр Орігамі створила орігамістка Ліліан Оппенгеймер в Нью-Йорку.

Сьогодні мистецтво орігамі відкрито всьому світу і використовується в педагогіці, арттерапії, дизайні та архітектурі.

Заняття орігамі дозволяє людині хоч не надовго відірватися від повсякденних проблем і полетіти разом з квадратним аркушем паперу в прекрасну країну Мистецтва [2; С.5].

Ще у XIX столітті складання з паперу як сильний педагогічний засіб рекламував німецький гуманіст, засновник дитячих садків у Німеччині, а з часом і у Європі, Фрідріх Фребель. Він вважав, що найперше і головне завдання педагога – сприяти органічному розвитку у дитини закладених природних даних.

Фребель стверджував, що життя, рух і знання – три складові одного гармонійного акорду. «Знання осягаються через рух, що сприяє природному росту дитини». А філософія виховання і освіти, на його думку, включає такі важливі компоненти:

- вільна активність;
- творчість;
- участь у житті соціуму;

• м'язова активність.

Тому він пропонував своїм школярам розвивальні ігри, а саме орігамі. Основи геометрії він викладав не за допомогою лінійки, циркуля та абстрактних понять, а демонструючи різні варіанти складання паперу [3; С.36].

Не дивно, що у всьому світі орігамі набуло великого розповсюдження.

Але, нажаль, в Україні це мистецтво не знайшло ще свого місця.

Мистецтво «орігамі» – це створення казки не тільки для дитини, але й для дорослої людини. Це диво, як з простого аркушу паперу можна виготовити все, що нас оточує, створити свій фантастичний світ.

Під час конструювання того чи іншого елемента у дитини розвивається увага, пам'ять, моторика пальців рук, що забезпечує її всебічний розвиток.

Майже усі фігурки орігамі прості та умовні, що дає можливість кожній дитині домислити, до фантазувати фігуру, що здається ніби вона оживає в руках дитини, яка вчиться не лише складати фігурки, а й моделювати щось нове, вигадувати складніші форми.

Мистецтво «орігамі» є унікальним явищем, це схоже на фокус, що захоплює кожну дитину. Орігамі є також універсальним, в тому сенсі, що його можна використовувати при постановці театральних вистав, маскарадів, лялькових вистав (де дитина створює свого власного героя, яким вона його уявляє), в різних рольових іграх, можна проводити змагання, складати казки та історії про виготовлених персонажів. Все це допомагає позбутися проблем у спілкуванні між дітьми, а також між педагогом та учнями, розкрити краще внутрішній світ дитини, виявити страхи та переживання.

Тому не дивно, що мистецтво орігамі дуже широко використовується психологами та педагогами в розвинутих країнах світу.

Ш. Амонашвілі визначав яким повинен бути педагогічний процес, найсприятливіший для формування та розвитку здібностей дитини. Він казав: «По-перше, зміст, атмосфера спілкування, стиль взаємин повинні допомагати дитині вчитися, засвоювати все справді загальнолюдське, пізнавати себе як людину, плекати почуття власної гідності, самоповаги, усвідомлення, що з нею рахуються, вона потрібна, її помічають, цінують.

По-друге педагогічний процес повинен сприяти формуванню соціально значущих мотивів навчання, духовному піднесенню, моральному становленню, спонукати до співпереживання, взаємоповаги, об'єднувати дитячий колектив на основі спільної мети, єдиних принципів, взаємостосунків.

По-третє, в педагогічному процесі має бути простір для творчості, кмітливості, самостійності, пізнавальної та творчої активності дітей, характер спілкування повинен допомагати кожній дитині розвивати свою справжню людську природу.» [4].

Всі ці умови створюються на уроці оригамі, під час складання виробів. Такі уроки допомагають дитині виховувати самоповагу, гідність, створюється атмосфера активної діяльності та творчості.

Заняття оригамі робить позитивний вплив на розвиток дітей. Фахівці-медики вважають, що воно дозволяє повніше використовувати ресурси психіки. У хлопців удосконалюються дрібна моторика рук, рухи пальців стають більш точними (що важливо для школярів початкових класів, оволодівають листом), виробляється посидючість. Адже, щоб вийшла гарна фігурка, потрібні акуратність, увага, зосередженість. Крім того, оригамі розвиває пам'ять, мислення, просторову уяву, кмітливість. Неспроста це заняття застосовують у своїй практиці лікарі -логопеди. Допомагає воно і людям з порушеннями опорно-рухового апарату, з психічними розладами.

А на думку психологів, заняття оригамі розвивають сприйняття (цілісність та структурованість образу); увагу (концентрацію та сталість); пам'ять (зорову та кінетичну). Важливим є також той факт, що, за висновками дослідників процес створення макетів фігур за допомогою оригамі синхронізує роботу обох півкуль головного мозку. Це пояснюється тим, що під час малювання (ліплення, ведення записів тощо) домінує ведуча рука, тоді як в оригамі задіяні обидві, що сприяє розвитку як логічного, так і образного мислення.

За допомогою оригамі дитина мимовільно забуває про проблеми, позбувається внутрішніх страхів, переживань та стресів, краще адаптується до шкільних умов.

Список використаної літератури

1. Ботюк О. Ф. Конструювання з паперу методом оригамі: Навч. - метод. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2000. – 64 с.
2. Гуцол Н. В. Модульне оригамі у зразках та схемах (метод. розробка). – Вінниця, 2009. – 30 с.
3. Котелянець Н. Оригамі – розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дітей // Рідна школа. – 2002. - №12. – С. 36-38.
4. Педагогический поиск : Сборник / Амонашвили Ш. А., Лысенкова С. Н., Волков И. П. и др. / Амонашвили Ш. А. В школу в шесть лет. – М.: Педагогика, 1988. – 540 с.
5. Сидорова К. Вправні рухи – шлях до геніальності // Дитячий садок. – 2009. - №18-19. – С.12-13.